

HOCAM MAHMUT KAPLAN

Abdullah ARI

Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Mezunlu

Anıları kaleme almanın öyle sanıldığı kadar kolay olmadığını anlıyor insan... Değer verdikleri ile yaşamış olduğu anılar ise oldukça zor yazılıyor... Önce ne yazacağınızı bilemiyorsunuz halbuki değer verdiğiniz insanla onca birlikte yaşamışlıklarınız var... Arkadaşlarla konuşurken aklımıza gelenler nedense insanın eline kalem kağıdı alınca gelmiyor... İşte böyle bir durumdayken yazıyorum Mahmut Hocam ile ilgili anılarımı...

Öğrencisi olmakla her zaman övündüğüm hocam Mahmut KAPLAN ile ilgili anılar beni Celal Bayar Üniversitesi' ndeki öğrencilik yıllarıma yani 2004-2008 yıllarına götürür. Öğrencilik hayatımda hep 'Osmanlı Tarihi' ni sevmiş ve tarihçi olmayı düşünürken, liseyi bitirdikten sonra üniversite sınavını geçip 'Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü' ne kaydımı yaptırmakla başladı hocam ile anılarımız. Bize ilk dersinin olduğu gün tam saatinde derse gelmişti ve bizlerin çoğu daha ilk günden derslerine dikkat eden bir hocayla karşılaşmış, kimi arkadaşımız ise derse geç gelmişti. O, arkadaşlarımızı kırmadan bir daha geç gelmemeleri konusunda uyarıyordu. İlk derste tanışma faslı oldu. Kendisini tanıttı ve bizlere kendimizi tanıtmamızı istedi ve idealimizin ne olduğunu sordu. İşte o zaman edebiyatta asistan olmayı ideali bende belirmişti fakat söyleyememiştim. Ancak birkaç hafta geçtikten sonra hocama, ben edebiyat bölümünde asistan olmak istiyorum diyebilmişim. Ama nasip kısmet olmadı hocama asistan olmak...

Hocam ilk dersten itibaren bizlere hep örnek bir insan olmayı, çalışkan, dürüst bir ilim adamı olmayı, eleştirirken yapıcı olmayı, yıkıcı olmamayı, bildiklerimizi herkesle paylaşmayı, bu şerefli millete ibadet edencesine hizmet etmek gerektiğini, vatana hizmetin çok çalışmakla ve iyi eserler vermekle mümkün olduğunu, bilmediğimiz konularda konuşmamayı ve alçakgönüllü bir birey olmamızı tavsiye etmiştir. Ama bu tavsiye kuru kuru bir tavsiye olmayıp hocamızın yaşam tarzının bir göstergesi idi. Böyle olduğu içindir ki hocamızdan etkilendik ve etkilenmeye her geçen gün devam etmekteyiz. Hiç şüphesiz ki Celal Bayar Üniversitesi' nde kendisinden feyz aldığımız ve bizlere Mahmut Hocam gibi tavsiyelerde bulunarak talebesi olmakla gurur duyduğum hocalarım var, bu vesile ile minnet duygularıyla bu hocalarımın da mübarek ellerinden öper, sağlıklı ve hayırlı bir ömür geçirmelerini temenni ederim.

Aruz kalıbı ve Eski Türk Edebiyatı bizlere lise yıllarında öcü gibi gösterilmiş, öğrenilmesi zor ve hiçbir işimize yaramayacağı iddia edilmişti. İşte biz üniversite yıllarına, okullarda öğretilen bu önyargılar ile gelmiştik. Ben şanslıydım çünkü benim lise hocam aruz kalıplarının öğrenilmesi gerektiğini ifade eden birisiydi, ancak müfredat gereğiyle öğretemeyeceğinden bahsedirdi. Mahmut Hocam bizlere Eski Türk Edebiyatı dersine gelirdi. Bu derste Osmanlı Türkçesi bilmenin gerekliliğini anlatırdı ve aruz kalıplarını öğretirdi. Hatırimda kaldığı kadarıyla hocam bizlere aruz kalıplarını öğrettikten sonra aruz kalıbıyla şiir yazmamızı ödev olarak isterdi. Ben bu ödevlerimde yazdığım şiirlerde başarılı olamasam da gayet başarılı bir şekilde aruz kalıbıyla şiir yazan arkadaşlarım vardı. Eski Türk Edebiyatı dalında hocamla yüksek lisans yapmamda bu günlerimin etkisi büyüktür.

Dersleri çok renkli, canlı, öğrenci katkısı ve katılımı ile birlikte, zaman zaman espriler de katarak yürütürdü. Sınav sonrasında sınav sonuçlarını açıkladıktan sonra nerede yanlış yaptığımızı öğrenmemiz ve objektif bir sınav sonucu için sınav kâğıtlarını isteyen arkadaşlarımıza gösterir ve herhangi bir itiraz olması durumunda itirazlarımızı anlayışla dinler ve düzeltilmesi gereken bir yer olduğunda düzeltmekten çekinmezdi. Ayrıca sınavlarında 85 ve üzeri alanlara ödül niyetine kendi kitaplarından hediye ederdi. Yüreği sevgi ile dopdolu olan bu güzel insan, yaptığı sıcacık esprileriyle toplantılara ve derslere renk katar, insanı gülümsetir, ferahlatırdı. İçinin güzelliği yüzüne de yansır, bulunduğu ortama huzur ve güven telkin ederdi.

Hocamızın bizler için söylediği bazı sözler vardı ki; onları bütün öğrencileri hatırlar. Mesela, Cancaazım, aldın mı dana gözünü, aranızda kaynatmayın, sizi gidi köftehorlar, a benim gözüm, saçmalamak serbest gibi sözleri hâlâ dün gibi hatırimdadır.

Mahmut Hoca'nın dersine ancak mazereti olanlar gelmezdi. Sınıf olarak ağzımız açık bir şekilde hocamızı dinlerdik. Dersleri öğrenci katılımı çok yüksek bir şekilde geçerdi. Arada bazen aklımız başka şeylere giderse veya kendi aramızda konuştuğumuzda, daldığımızda bizim daldığımızı fark ederek hemen beyti bize açıklattırırdı, bu yüzden onun dersinden uyuklayarak vakit geçirmek diye bir şey olmazdı. Ayrıca derslerine 10 dakikadan daha geç gelen olduğunda derse almaz ve dersin bölünmesine izin vermezdi.

Öğrencilerinde eksik gördüğü dersleri kendisi gönüllü olarak tamamlamak için uygun bir zamanında genellikle sabah saatlerinde boş bir sınıfta gönüllü olarak ders verirdi.

Sınıfta öğrencilere sadece müfredatla ilgili dersleri anlatmaz, aynı zamanda sosyal hayat, genel kültür ve alışkanlıklarımız ile ilgili olarak ta konuşurdu. Mesela sigara içmememiz için bizleri uyarırdı ve bu kötü alışkanlıktan bir an önce kurtulmamızı isterdi. Biz öğrencileri de sigara içsek bile Mahmut Hoca' yı gördüğümüzde saygıdan dolayı sigaramızı ya saklar yahut da söndürürdük. Kendisi sigara içmediği gibi kimsenin içmesini de

istemeydi. Sanırım hocamızın bu konuda ki ısrarının sebebi çok sevdiği bir yakınını sigaraya bağlı olarak kanserden kaybetmiş olmasıydı.

Metin okurken ve anlam çevirisi yaparken lügate ve imla kılavuzuna bakmanın gerekliliğini, lügate yığıtlığın sökmeyeceğini, bildiğimizi sandığımız kelimeler için özellikle lügate bakmamız gerektiğini, bir kelimenin birkaç anlamının olduğundan bahsedirdi. Ayrıca yâ kelimesi ile başlayan cümleler kurmamamız gerektiğini hatırlatırdı.

Derslerinde beyit okumayı severdi ve en çok sevdiği beyitlerden birisi de Fuzulî'nin

Aşk derdiyle hoşem el çek ilâcından tabib

Kılma dermân kim helâkim zehri dermânındadır

beytiydi.

Üniversite birinci sınıfta kendisinin teşvikleriyle Ayşe İlker, Adem Ceyhan vd. hocalarımızla birlikte bizler Mühendislik Fakültesi'nin bahçesinde piknik yapmıştık. Hocamız sınıf ile birlikte sosyal aktiviteler yapmamızı isterdi. Böylece birbirimizle kaynaşmamızı ve kenetlenmemizi istiyordu. Ama biz bunu geç anladık. Bir defasında 4. sınıfta iken İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri okul yararına kermes düzenlemişti. Biz kermesi gezdikten sonra Mahmut Hocamız'ın dersine girdik. Hocamız bize kermesi gezdiniz mi diye sormuştu. Bizler de evet gezdik demiştik. Bakın bazıları konuşur, bazıları da yapar. Siz hep konuşanlardansınız, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü' de yapanlardan demişti.

Gün geldi ne yazık ki bu güzel insanı kırdığımız günler oldu. Mesela ünlü hikayeci ve yazar Mustafa Kutlu'yu söyleşi için Ayşe İlker hocam ile birlikte zar-zor ikna ederek üniversitemize getirmişlerdi. Ama biz bu kadar önemli bir söyleşiye bile bütün bir sınıf olarak katılmamıştık. Bizler için çalışan bu güzide insanları yüzüstü bırakmış gibi olmuştuk. Bu günler için bir kez daha özür dileriz.

Hocamız birinci sınıfta Eski Türk Edebiyatı'na âşinâ olmamız için bizlere ödevler verirdi. Bu ödev istediğimiz bir divandan musiki terimleri, renkler vb. konular ile ilgili 15 tane beyti anlamlarıyla birlikte yazmak şeklinde olurdu.

Üniversite 2. Sınıfta hocamız –bizim için bir talihsizlik eseri olarak Halep Üniversitesi'ne misafir öğretim üyesi olarak gitti.

Fotoğraf 1: Halep'teki günlerinden bir fotoğraf

Üniversite 4. sınıfta bizlerin öğretmenliğe alışması için istediğimiz konuları belirleyip sınıfta konuşma yapmamızı isterdi. Derslerinde araştırma yöntemlerine sahip olmamız gerektiğini anlatırdı. Bu yüzden Berna Moran' ın Edebiyat Kuramları ve Eleştiri isimli kitabındaki kuramlardan ne anladığımızı sınıfta anlatırdı.

Mahmut Hocamızın bir eğitmeni olarak başarılı olmasının nedeni alçakgönüllü ve öğrenciyi anlayışla karşılamasıysa; bir diğer nedeni de kendisinin dağa önceden Milli Eğitim Bakanlığı'nda lisede öğretmen olarak çalışmasında gizliydi. Mahmut Hocam bazen öğretmenlik yapmadan tam manasıyla bir akademisyenlik yapılamayacağını, çünkü öğrenci dert ve sorunlarıyla yeterince ilgilenilemeyeceğini söylerdi.

Kitaplığı'ndaki kitapları okumamız için bize verirdi. Hatırimda kaldığı kadarıyla üniversite 1. sınıfta eski edebiyata aşinalığım artsın diye Turgut KARABEY' in Ahmet Paşa isimli kitabını bana vermişti. Okuduktan sonra kitabı iade ettiğim zaman memnun olmuş ve kitaplarını verip de kendisine geri getirmeyenlerden dolayı dert yanmıştı

Mahmut Hocamız' a bütün olarak biz Mahmut Baba derdik. Çünkü o bizlere bir baba şefkatiyle yaklaşır, sorunlarımızı dinler, çözüme ulaştırır, bizleri her ortamda korurdu.

Hocam bizleri arşiv ve kütüphanelerde çalışmaya teşvik ederdi. Kendisi de alanıyla ilgili çıkan Türkçe, Arapça, Farsça ve İngilizce yayınları da takip

ederdi. Edebiyat bölümüne bağışlamış olduğu kitapları öğrencilerine bıraktığı en iyi armağanlarından birisiydi.

Hocamın en önemli meziyetlerinden birisi ise alçakgönüllü olması ve büyük bir bilim adamı olmasına rağmen, yazmış olduğu kitap, makale ve diğer eserlerini düzeltmemiz için bize verip okutmasıydı. Yazmış oldukları ile ilgili olarak görüşlerimizi merak eder ve öğrenci olduğumuza bakmaz eleştirilerimizin olup olmadığını sorardı.

Mahmut Hocam biz öğrencilerinin nazarında hem otoriter hem de bilge bir kişiydi. Ona büyük bir saygı duyardık.

Mahmut Hoca ile üniversitedeki son dersimizde bizler önümüzde bulunan KPSS sınavıyla ilgili çekincelerimizi anlatırken, o bize ümidinizi kesinlikle yitirmeyin diye tavsiye de bulunuyordu. Kendisinin üniversiteyi bitirdikten sonra ümidini kaybetmediğini, aç ve fakir bir şekilde yaşamış olduğu günlerini, yüksek lisansı ne zorluklarla yaptığını ve kendisine yapılan haksızlıkları anlattıktan sonra sizce ben hayata küsüp darılsaydım şu anda sizin yanınızda olabilir miydim? diye sorarak hayatta yaşadığımız her türlü sorunu bir kenara bırakıp hedefimize doğru ilerlememizi söylemişti.

Ben de hocamın söylediklerini dikkate alarak tezli yüksek lisans yapmak için Sosyal Bilimler Enstitüsü' ne başvurduğum ve gerekli sınavlardan geçtikten sonra başvurum kabul edildi. Artık Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı' nda öğrenciydim. O yıl Mahmut Hocam Kıbrıs' a misafir öğretim üyesi olarak gitmişti. Böylece hayatımdaki hocamla ilgili olarak derslerine giremeyerek ikinci kez talihsizlik yaşadım. Yüksek lisansın birinci senesi bitti ve ben tez danışman hoca olarak Mahmut Hoca' nın öğrencisi olmak istedim. Kendisinin de kabul etmesiyle tezimi Mahmut Hoca' yla yönlendirmesiyle bitirdim. Bu yıllarda ben İstanbul' da emniyet mensubu olarak görevimi yaparken, hocam Manisa' da idi. Ben her zaman yanına gidemediğim için üzülürdüm. Bu yıllarda internetten görüşmenin örgün öğretimin yerini kesinlikle alamadığını anladım.

Hocamla ilgili olarak talihim dönmüştü ve hocamın emekli olması ve Fatih Üniversite' sinde akademisyenliğe devam etmesiyle benim için büyük bir şanstı. Çünkü Fatih Üniversitesi benim görev yaptığım ilçeyle sınır komşusuydu ve ben artık hocamla hemen hemen her hafta yüz yüze görüşebildim. Tezime ilgili sorunlarımı ve araştırmalarımı hocama sundum. Hocamın yönlendirmelerini uymaya çalıştım. Ama bir emniyet mensubunun yüksek lisans yapmasının ne kadar zor olduğunu anladım.

Fotoğraf 2: Tezli yüksek lisans savunma sonrası

Sonunda tezimi enstitüye teslim ettim ve hocamın cüppeyi giydirmesiyle bilim uzmanı oldum.

Hocamın Fatih Üniversitesi' ndeki yıllarında yanına sürekli gelip giderdim. Artık idari bir görevinin olmadığı için mutlu ve mesuttu. Akademik çalışmalara artık daha fazla zaman ayırabiliyordu. Bu onu mutlu ediyordu. Akademik anlamda çok çalışıyor, kitap ve makaleler yazıyor, sempozyum ve panellere katılıyor ve ülke ülke gezerek Türk kültürünü başka ülkelere tanıttıyordu.

“Zaman alışmayı öğretir, unutmayı asla!” derler ya bizde Mahmut Hocamızın bulunmadığı yerlerde olmaya belki alışacağız amma velakin hocamızı asla unutmayacağız.

Ben kendi şahsımda sizi –öğrenciniz olmak bahtıyarlığıyla- daima hayırla yadediyorum ve en derin muhabbetle mübarek ellerinizden öpüyorum.